

СТАНОВИЩЕ

**от доц. д-р Димитър Милчев Деков, доцент в Юридическия факултет
на ПУ „Паисий Хилендарски“**

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

по: област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки

професионално направление : 3.6 Право

докторска програма: „Международно право и международни отношения“

Автор: Тая Николаева Костадинова

Тема: „Международноправни аспекти на трафика на деца“

Научен ръководител: доц. д-р Гертана Гозанска от Катедра „Публичноправни науки“
на Юридическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски

1. Общо представяне на процедурата и докторанта.

Със Заповед № РД- 21-2053/15.11.2024г. на Ректора на ПУ „Паисий Хилендарски“ съм назначен за член на Научно жури във връзка с процедура за защита на дисертационния труд на докторант Тая Николаева Костадинова от Катедра „Публичноправни науки“ при Юридическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“. По време на първото заседание на Научното жури ми бе възложено да участвам в процедурата чрез написване на „становище“, което представям тук.

В съответствие с изискванията ще представя накратко процедурата и докторанта. Тая Николаева Костадинова е възпитаник на ПУ като последователно придобива степен „бакалавър“ в специалност „Български език и история“ във Филологическия факултет на ПУ, образователна степен „Магистър“ в специалност „Международни отношения“ и „Магистър“ в специалност „Право“ от ЮФ на ПУ. Тя е зачислена като редовен докторант в ЮФ на ПУ, считано от 01.09.2020 г. Отчислена е с право на защита, считано от 01.09.2023 г. По време на обучението си тя изпълнява успешно предвидените дейности в индивидуалния учебен план на докторанта. Междувременно е назначена на длъжност „асистент“ в ЮФ на ПУ, където ѝ е възложено да води упражнения по Международно публично право и по Право на ЕС.

След представяне на проекта на дисертационния труд е свикано Заседание на Катедрения съвет на Катедра „Публичноправни науки“, на което се провежда вътрешно

обсъждане и на което КС взема решение за насочване към публична защита. Таня Костадинова представя в срок документите във връзка с процедурата /Молба до Ректор за откриване на процедура, автобиография, дисертационен труд и автореферат, Справка за изпълнение на минималните национални изисквания, електронни копия на публикувани статии по темата на дисертацията (3 бр.), Декларация за оригиналност и достоверност от 08.07.2024 г./ . От приложените документи може да се направи извода, че тя изпълнява минималните национални изисквания по чл.2б от ЗРАСРБ за научна област 3.Стопански, социални и правни науки, Професионално направление 3.6. Право.

2. Актуалност на тематиката, познаване на проблема, методика на изследването

Безспорна е актуалността и важноста на темата. Изследването на международноправните аспекти на трафика на деца е тема, която изисква вниманието на редица институции, на цялото общество. Това е изключително важна за изследване тема, защото проблемът засяга правното положение и закрилата на децата, които се сред най-уязвимите групи. Тази тема, формулирана по този начин, е дисертабилна. Тази тема е чувствителна , защото трафикът на деца е не само престъпление, но представлява нарушения на правата на детето

Авторът показва дълготраен интерес към изследвания проблем. В дисертацията проличава опитът и знанията, които Костадинова е придобила по време на работата си в Местната комисия за борба с трафика на хора, гр Пловдив, множеството трейнинги, организиране на превантивни дейности срещу трафик на хора и др.

3. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Дисертационният труд има класическа структура – съдържанието се състои от три глави, въведение, заключение, списък на съкращенията, библиография с използваните източници и литература. Трите глави са балансирани, състоят от раздели, като трета глава е по-обемна, а общият обем е 207 страници.

Ограниченият обем на становището не позволява анализ на отделните глави. Ето защо ще посоча някои впечатления и наблюдения от дисертационния труд. Въведението е структурирано правилно и отговаря на изискванията като в него докторантът изяснява предмета, обекта, целите и научно-изследователските задачи. Използвани са различни методи, както такива, типични за правната наука, така и интердисциплинарни и смятам, че

те са подбрани уместно. Видно от увода, авторът си е поставил научно-изследователски задачи, които са предмет на неговите научни интереси. Използваните източници /български и чужди/ са уместно подбрани, направен е преглед на българската литература по темата.

Основната цел на дисертацията Костадинова е посочила ясно: посредством изясняване на международноправните аспекти при трафика на деца да се изследват най-подходящите мерки за тяхната защита на международно ниво. В трите глави са разгледани различни аспекти на темата. В глава първа фокусът е изследване на правната регламентация на въпроса трафик на деца в международното право. В трите раздела на главата авторът разглежда в исторически план международноправните инструменти за трафик на деца с акцент върху актовете, приети от Обществото на Народите и ООН. Интерес представлява и анализа на определенията за робство, търговия и трафик на деца в международното право, които са предмет на раздел 2. Вниманието в раздел 3 е насочено към изследване на определението за „дете“ в международноправните актове за защита от трафик. Втората глава представлява „ядрото“ на дисертацията. Основно място заема въпроса за връзката между трафика и Конвенцията за правата на детето от 1989 г. Наред с множеството интересни проблеми, разгледани тук, успешно са направени анализи на Протокола от Палермо и връзката му с Конвенцията за правата на детето от 1989 г. и други актове. В последната - глава акцентът е поставен върху изследване на органите и институциите за защита на децата от трафик на универсално, регионално и национално ниво. Разгледани са съществуващите национални инструменти за закрила на децата от трафик /раздел 3/, като авторката е избрала да изследва защитата на правата на детето в Република България, САЩ и Федерална република Германия.

Направените изводи и заключения са приемливи и отразяват личното мнение на автора.

Приносите са отразени от Костадинова вярно и ги приемам.

Ще посоча някои по-важни приноси – научни и научно-приложни.

1. Сред най-важните научни приноси е, че дисертационният труд представлява цялостно изследване на проблема на трафика на деца, което в нашата страна отсъства;
2. Приносен характер има систематизацията на източниците на международните актове в областта на трафика на деца;

3. Приносен характер носи и препоръката за унифициране на определението за „дете“ като гарант за защитата му на национално и международно равнище;
4. Приносен характер има изясняването на терминологията относно трафика на деца и специално изясняването на разликата между „трафик на хора“ и „търговия с хора“ въз основа на анализ на различни международни актове;
5. Дисертацията притежава и научно-приложни приноси. Положително впечатление прави, че Костадинова изследва юридическите аспекти на проблема, но в същото време се спира на историческите, политическите, социалните аспекти на проблема, което повишава практико-приложната стойност на изследването.
6. Изследването може да бъде използвано в различни области /за целите на учебния процес, да служи в помощ на практикуващи юристи, на социални работници и в държавни институции, които се занимават с проблемите на трафика на деца/ и по този начин кръга на ползвателите се разширява и излиза извън рамките на науката и учебния процес във ВУЗ.

Въпреки положителните качества и редица достойнства на дисертацията, в нея са пропуснати някои важни международни актове, свързани с темата като основни актове на Съвета на Европа. Не е желателно да се допускат граматически грешки в такова научно изследване. Посочените забележки не засенчват общото положително впечатление от дисертацията.

4. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Приложените копия на научни публикации по темата на дисертацията /3 бр./ демонстрират дълготрайния интерес на докторанта по изследваната тема. Те отговарят на изискванията за научни трудове и са публикувани в академични издания. Авторското становище и оценка присъства в публикациите и е доказателство за оригиналност.

5. Автореферат

Авторефератът отговаря на изискванията – като структура, като обе и се приема в този му вид. Той отразява вярно основните характеристики на дисертационния труд. Представен е на български и в превод на английски език и е в обем 32 страници.

Не установявам плагиатство в предложените за рецензия дисертация, автореферат и публикации по темата на дисертацията.

6. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Пожелавам на Таня Костадинова да продължи да работи по темата на дисертацията и след необходимата редакция и обогатяване на съдържанието, да публикува книга по темата.

7. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

На основание на гореизложеното, смятам, че дисертационният труд съдържа научни и научно-приложни приноси и отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника за развитието на академичния състав на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“. Това ми дава основание да дам **положителна оценка** за дисертационния труд. Призовавам уважаемите членове на Научното жури, при убедителна публична защита, да присъдят образователната и научна степен „доктор“ на **Таня Николаева Костадинова** в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право, докторска програма „Международно право и международни отношения“.

гр. Пловдив

Дата: 24.01.2025 г.

Изготвил становището:

(подпис)

(Доц. д-р Димитър Деков)